

Lakialoite 135

Tauno Pehkonen /skl ym.: Lakialoite laiksi tuloverolain 58 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

Tuloverolain uudistus vuodelta 1992 ei enää korkovähennysoikeuden joiltain osin vastaa nykytilannetta. Aloitteessa esitämme, että 30.12.1992 voimaan tullutta tuloverolain (1535/

1992) 58 §:ää (korkomenot) muutetaan korkovähennysoikeuden osalta siten, että 1 momenttiin lisätään uusi 4 kohta ja pykälään lisätään kaksi uutta momenttia.

PERUSTELUT**Nykytilanne**

Vuoden 1992 tuloverolain muutoksessa muutettiin korkovähennysoikeutta mm. siten, että ansiotoiminnasta aiheutuvia korkoja tai tulonhankkimiskuluja ei enää voinut vähentää ansiotuloista, vaan ainoastaan pääomatuloista. Lisäksi, jos pääomatuloja ei ole, myönnetään vähentämättä jäävien korkojen perusteella alijäämähyvitys. Korkovähennysoikeuden perusteiden ja vähennystavan muutos perustui ilmeisesti siihen oletukseen, että suurimmalla osalla kansalaisista olisi pääomatuloja tai että niitä olisi odotettavissa. Laskusuhdanne, pankkikriisi, konkurssiaalto, ennakoitua hitaammin laskeva työttömyys sekä velkasaneerauslain osittainen epäonnistuminen ovat yhdessä kuitenkin johtaneet siihen, että yhteiskuntaan on muodostunut nopeasti ylivelkaantuneiden entisten yrittäjien ja takausvastuvelallisten ihmisryhmä. Heille normaalin elämän jatkuminen yhteiskunnassa on yhä vaikeampaa ja lopullinen syrjäytyminen yhteiskunnasta todennäköistä. Tällä ihmisryhmällä ei ole pääomatuloja, joista heillä olisi mahdollisuus tehdä nykyisen korkovähennyslain suoma korkovähennys. Esityksessä näiden kansalaisten tilanne tulee huomioon otetuksi ja heille annetaan mahdollisuus selviytyä velkavastuistaan normaalilla tavalla. Yhteiskunnan on otettava lain-säädännöllisesti huomioon tämän ihmisryhmän nopeasti heikkenevät elinmahdollisuudet. Ny-

kyisessä tilanteessa suurella osalla konkurssiin ajautuneista yrittäjistä, jotka ovat joutuneet yrityksensä lainojen takaaajina niiden maksajiksi, ei ole pääomatuloja, joista he voisivat tehdä nykyisenkaltaisen korkovähennyksen. Alijäämämenettelykin antaa mahdollisuuden vähentää korkomenoista vain 28 % ansiotulon verosta. Vähennyksen yläraja on 8 000 markkaa. Tämä on monen pienituloisen takausvastuuelallisen kohdalla riittämätön, eikä anna todellista mahdollisuutta velkojen hoitoon, kun taas suurista pääomatuloista nauttivat voivat vähentää korkomenojaan monella eri tavalla alijäämämenettelyineen. Niiden takausvastuuelallisten kohdalla, joiden velat ovat syntyneet jonkun toisen osapuolen konkurssin seurauksena tai jostain muusta syystä, on tilanne vielä huonompi. He eivät voi vähentää korkomenojaan mistään.

Yhteiskunnalliset seuraamukset

Vuoden 1992 tuloverolain uudistuksen keskeisiä uudistuksia oli tulojen jakaminen ansiotuloihin ja pääomatuloihin. Pääomatuloa on pääsäännön mukaan omaisuuden tuotto, omaisuuden luovutuksesta saatu voitto ja muu sellainen tulo, jota varallisuuden voidaan katsoa kerryttäneen. Tulo, jota ei ole säädetty pääomatuloksi, katsotaan ansiotuloksi. Koska ansiotulo ja pääomatulo on eriytetty verotuksessa, pitäisi myös

ansiotointaan kohdistuvat ja niistä aiheutuvat velkojen korot voida vähentää siitä tulosta, josta se on verovelvolliselle edullisempaa niissä tilanteissa, kun hänen yrityksensä on ajautunut konkurssiin tai hän itse on ajautunut konkurssiin tai joutunut takausvastuunsa tähden velkavankeuteen, kuitenkin rajattuna markkamääriin keinotulon estämiseksi. Konkurssi ei ole osoitus epäonnistuneesta kansalaisesta, vaan lain suoma keino lopettaa kannattamaton yritystoiminta. Kansalaista, joka käyttää tätä oikeuttaan, ei tulisi muulla lainsäädännöllä asettaa eriarvoiseen asemaan muihin nähden tai syyllistää ikään kuin yhteiskunnan suuret rakennemuutokset olisivat yksin hänestä johtuvia. Nykyisen korkovähennysoikeuden rajaamisella vain pääomatuloista tehtäväksi on ohjausvaikutuksia, jotka ovat yhteiskunnallista kahtiajakoa ja eriarvoisuutta lisääviä ja asettavat tulonsaajat vähennysten osalta eriarvoiseen asemaan. Koska tuloverotuksen progressiivisuutta on pidetty yleensä oikeudenmukaisuuden kannalta perusteltuna, tulisi korkojen vähennysoikeus olla myös progressiivinen suhteessa verotettavan tuloihin siten, että tulojen kasvaessa markkamääräinen vähennys pienenis. Näin vähennys olisi suhteellisesti oikeudenmukainen ja pienituloisia huomioiva. Vähennys tulisi tehdä ansiotulon verosta.

Nykyisen korkovähennysoikeuden ohjausvaikutukset ovat osoittautuneet kokonaistaloudellisesti osittain kielteisiksi. Jos koroista ei voi vähentää kuin pienen osan, on se yhteiskunnalta selkeä viesti siitä, ettei sitä kiinnosta yrittäjien palautuminen työelämään. Konkurssin seurauksena jääneet velat ja niiden korot on maksettava jotenkin. Vaikka yritystoiminta päättyy, ei ammattitaito kuitenkaan katoa, mutta haluttomuus työllistää itsensä on poissa. Selvimmin tämä tulee esille konkurssiin ajautuneen yrittäjän päätöksessä vetäytyä yrittäjyydestä sekä yhteiskunnasta. Ajautuminen harmaaseen talouteen on lähellä. Ansiotoiminnasta aiheutuvien konkurssien seurauksena syntyneiden velkojen korkojen vä-

hennysoikeus pitäisi voida vähentää ensisijaisesti alijäämästä säädettyllä tavalla ja sen jälkeen ansiotulon verosta markkamääriin sidottuna. Menettely edesauttaisi paluuta normaaliin elämään ja antaisi edes alkeellisen mahdollisuuden selviytyä veloista normaalilla tavalla.

Takausvastuuvälallisten asema

Vuoden 1992 jälkeen on maahamme tullut tuhansia sellaisia välallisia, joiden velat ovat aiheutuneet heidän takauksittomuksistaan. Takausvastuuvälallisten tilanne on usein vielä pahempi kuin konkurssiin ajautuneen yrittäjän tilanne. Useimmiten takausvälallinen on yrittäjän vaimo, vanhemmat, sisar, veli tai lähisukulainen, joilla ei ole ollut varsinaista osuutta yritystoimintaan. Tutkimusten mukaan useissa tapauksissa he eivät ole täysin ymmärtäneet, mihin kaikkeen heidän antamansa lainatakaus voi pahimmillaan johtaa. Heiltä on ulosmitattu asunto-osakkeet, irtaimistot, eikä heille ole jäänyt muuta tuloa kuin palkasta tai eläkkeestä tehtävän ulosmittauksen jälkeen jäävä suojaosuus. Heillä ei ole minkäänlaista mahdollisuutta korkovähennykseen verotuksessa. Jos takausvastuuvälallinen hakee yksityishenkilön velkasaneerausta, voi se käytännössä tarkoittaa sitä, että hän joutuu päästäkseen velkasaneeraukseen myymään sen asunto-osakkeen, jossa sillä hetkellä asuu. Monen ikääntyneen vanhemman kohdalla, joka on esimerkiksi taannut lastensa yrityksen lainoja, tarkoittaa se koko elämäntyön menettämistä vanhuusiälle hankitun asunnon ja perusturvan mennessä. Korkovähennysoikeus ansiotoiminnan tai eläkkeen verosta merkitsisi heille mahdollisuutta selvittää velasta ilman kaiken myymistä tai ulosmittaamista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että Eduskunta hyväksyisi seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

tuloverolain 58 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/1992) 58 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1126/1996, uusi 4 kohta sekä 58 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1502/1993, 1333/1995 ja mainitussa laissa 1126/1996 uusi 7 ja 8 momentti, seuraavasti:

58 §

Korkomenot

Verovelvollisella on oikeus vähentää pääomatu-
loistaan velkojensa korot, jos velka

4) on takausvastuun perusteella syntynyt velka.

Verovelvollisella on oikeus vähentää ansiotulon tai eläkkeen verosta ansiotoiminnasta aiheutuneiden velkojen sekä tulonhankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneiden velkojen sekä takausvastuun perusteella syntyneiden velkojen korkoja ja kuluja jäljempänä 8 momentissa säädettyllä tavalla, silloin kun velkojen syntyminen on yhteisön tai yksityisen henkilön konkurssin seurausta.

Ansiotoiminnan tai eläkkeen verosta tehtävän, edellä 7 momentissa määritellyn konkurssin seurauksena syntyneistä koroista ja kuluista vähennys tehdään ensisijaisesti alijäämähyvityksellä säädettyllä tavalla ja sen jälkeen vähennyksen markkamääräinen suuruus on alle 78 000 markan vuosituloista enimmillään 20 000 markkaa. Yli 78 000 markkaa menevältä osalta on vähennys jokaista alkavaa 10 000 markkaa kohden 2 500 markkaa, kuitenkin enimmillään ansiotulosta riippumatta 50 000 markkaa vuodessa.

Tämä laki tulee voimaan 31 päivänä joulukuuta 1997. Lakia sovelletaan ensi kerran vuodelta 1998 toimitettavassa verotuksessa.

Helsingissä 5 päivänä joulukuuta 1997

Tauno Pehkonen /skl
Bjarne Kallis /skl
Seppo Kanerva /kok
Raimo Vistbacka /ps
Aulis Ranta-Muotio /kesk
Raimo Holopainen /sd
Veijo Puhjo /va-r

Toimi Kankaanniemi /skl
Päivi Räsänen /skl
Sakari Smeds /skl
Armas Komi /kesk
Risto Kuisma /nuors
Ola Rosendahl /r
Tuija Nurmi /kok

Esa Lahtela /sd
Jouko Jääskeläinen /skl
Juha Rehula /kesk
Pertti Virtanen /evir
Pekka Saarnio /vas
Erkki Pulliainen /vihr
Klaus Hellberg /sd

